

## 765 Sayılı Türk Ceza Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun

(Resmî Gazete ile yayımı : 29.11.1990 Sayı : 20710)

**Kanun No.**  
**3679**

**Kabul Tarihi**  
**21.11.1990**

**MADDE 1.** — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 20 nci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Geçici olarak kamu hizmetlerinden yasaklanma cezası, hükümlünün, üç aydan üç yıla kadar yukarıda gösterilen siyasî haklar, hizmet, memuriyet, sıfat, rütbe ve nişandan ve bunları ceza süresi içinde yeniden elde etmek ehliyetinden mahrumiyetidir.

**MADDE 2.** — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 29 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Hâkim, iki sınır arasında temel cezayı, suçun işleniş biçimi, suçun işlenmesinde kullanılan araç, suç konusunun önem ve değeri, suçun işlendiği zaman ve yer, fiilin diğer özellikleri, zararın veya tehlikenin ağırlığı, kastın veya taksirin yoğunluğu, suç sebepleri ve saikleri, failin amacı, geçmişi, şahsî ve sosyal durumu, fiilden sonraki davranışı gibi hususları gözönünde bulundurmak suretiyle takdirini kullanarak belirler. Cezanın asgari hadden tayini halinde dahi takdirin sebepleri kararla mutlaka gösterilir.

**MADDE 3.** — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 70 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 70. — Birden çok müebbet ağır hapse mahkumiyet halinde, altı aydan az ve üç yıldan fazla olmamak üzere hükmedilecek miktarı geceli gündüzlü bir hücrede tecrit edilmek suretiyle, müebbet ağır hapis cezası infaz olunur.

**MADDE 4.** — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 77 nci maddesinin 5 inci bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

5. İctima neticesinde uygulanacak süreli fer'i cezalar, kamu hizmetlerinden yasaklanma cezasında on, muayyen bir meslek ve sanatın icrasının tatilinde dört yılı geçemez.

**MADDE 5.** — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 82 nci maddesinin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Sonraki cürümden dolayı da mahkûma müebbet ağır hapis cezası tayin olunmuşsa ilave edilecek hücre müddeti altı aydan az, üç yıldan fazla olamaz.

**MADDE 6.** — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 122 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki değiştirilmiştir.

Yukarıdaki maddede yazılı ceza, şahsî hürriyeti bağlayıcı bir cezaya bağlı olduğu halde, buna mahkûm olan ve işlemiş olduğu cürümden dolayı pişmanlık duyduğunu ihsas edecek surette iyi hali görülen kimse, asıl cezasını çektiği veya ceza af ile ortadan kalktığı tarihten itibaren üç ve zamanaşımı ile düşmüş olduğu surette düştüğü tarihten itibaren beş yıl geçtikten sonra memnu haklarının iadesini talep edebilir.

3679

21.11.1990

**MADDE 7.** — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun İkinci Kitabının Üçüncü Babının Birinci Fasıll başlığı ile 202 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Basit ve nitelikli zimmet ile devlet alım ve satımlarında menfaat sağlama.

**Madde 202.** — Görevi sebebiyle kendisine tevdi olunan veya muhafaza, denetim veya sorumluluğu altında bulunan para veya para yerine geçen evrak veya senetleri veya diğer malları zimmetine geçiren memura altı yıldan oniki yıla kadar ağır hapis ve meydana gelen zararın bir misli kadar ağır para cezası verilir.

Yukarıdaki fıkrada gösterilen cürüm, dairesini aldatacak ve fiilin açığa çıkmamasını sağlayacak her türlü hileli faaliyette bulunmak suretiyle işlenmiş ise faile oniki yıldan aşağı olmak üzere ağır hapis ve meydana gelen zararın üç misli kadar ağır para cezası verilir.

Zararın kovuşturma yapılmadan önce tamamıyla ödenmiş olması halinde yukarıdaki fıkralarda yazılı cezaların yarısı, ödeme hükümden önce gerçekleştirilmiş ise üçte biri indirilir.

Meydana gelen zararın ödenmemesi halinde mahkemece ödetirilmesine resen hükmlenir.

Bu fiiller kamu bankaları aleyhine işlenmiş ise faile verilecek ceza üçte bir oranında artırılır.

**MADDE 8.** — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 203 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

**Madde 203.** — Denetim görevini ihmal ederek 202 nci maddenin birinci fıkrasında yazılı zimmetin oluşmasını veya artmasını mümkün kılmış olan kimseye üç aydan iki yıla kadar hapis ve beşyüzbin liradan ikimilyon liraya kadar ağır para cezası verilir.

Fail, meydana gelen zararın ödenmesinden asıl fail ile birlikte sorumlu tutulur.

**MADDE 9.** — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 209 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

**Madde 209.** — Memuriyet sıfatını veya görevini kötüye kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına haksız olarak para verilmesine veya sair menfaatler sağlanmasına veya bu yolda vaatle bulunulmasına, bir kimseyi icbar eden memura altı yıldan az olmamak üzere ağır hapis cezası verilir.

Yukarıdaki fıkrada yazılı cürüm, ikna suretiyle işlenirse faile dört yıldan altı yıla kadar ağır hapis cezası verilir.

Memur Kanunen almaması gereken bir şeyi diğerinin hatasından yararlanarak almış bulunursa iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası verilir.

**MADDE 10.** — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 211 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

**Madde 211.** — Ceza Kanununun tatbikinde memur sayılanların, kanunen veya nizamem yapmaya veya yapmamaya mecbur oldukları şeyi yapmak veya yapmamak için aldıkları veya başkalarına aldıkları para, hediye ve her ne nam altında olursa olsun sağladıkları diğer menfaatler ile bu maksatla alıp sattıkları veya ihale eyledikleri taşınır ve taşınmaz malların gerçek değeri ile verilip alınan bedel arasındaki fahiş fark rüşvet sayılır.

Bu Kanundaki memur tanımı dışında kalsalar dahi, özel kanunlarında belirli hallerde Devlet memuru sayıldıkları açıklananlar ile bazı yükümlülük ve sorumlulukları bakımından Devlet

3679

21.11.1990

memurları gibi cezalandırılacakları belirtilenlerin yukarıdaki fıkrada gösterilen şekilde sağladıkları her türlü menfaat de rüşvet sayılır.

**MADDE 11.** — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 212 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

**Madde 212.** — Kanun ve nizam hükümlerine göre yapmak zorunda olduğu şeyi yapmak veya yapmamak zorunda olduğu şeyi yapmamak için rüşvet alan veya bir vaat veya taahhüt kabul eden kimseye dört yıldan on yıla kadar ağır hapis cezası verilir.

Cürmün, yapılması gereken işin yapılmaması veya yapılmaması gereken işin yapılması için işlenmesi halinde faile beş yıldan oniki yıla kadar ağır hapis cezası verilir.

Yukarıdaki fıkralarda belirtilen hallerde, memurun mensup olduğu dairenin ilgili bulunduğu sözleşme veya taahhütlere girilmiş veya memuriyet, maaş, nişan veya sair rütbe, derece veya kademeler verilmiş veya kanun ve nizama aykırılık veya hakkı ihlal eden bir hal meydana gelmiş ise faile altı yıldan onbeş yıla kadar ağır hapis cezası verilir.

Yukarıdaki fıkralarda belirtilen hallerde faile ayrıca, aldığı para ile sağladığı her türlü menfaat veya vaat veya taahhüt olunan her türlü menfaatlerin miktar veya değerinin beş misli ağır para cezası verilir.

**MADDE 12.** — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 213 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

**Madde 213.** — 211 inci maddede gösterilen kimselere yapmaya mecbur oldukları şeyi yapmamaları veya yapmamaya mecbur oldukları şeyi yapmaları için rüşvet vaat veya teklif eden veya veren kimseye kanun ve nizama aykırılığın derecesine ve istenilen şeyin kısmen veya tamamen yapılmış olup olmamasına göre dört yıldan oniki yıla kadar ağır hapis cezası verilir. Hakkı bir hususun temini için rüşvet veren veya başka yararlar temin eden kimseye, verdiği para veya temin ettiği menfaatin on katı ağır para cezası verilir.

**MADDE 13.** — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 214 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

**Madde 214.** — Kendisine rüşvet teklif edilen kimse, emir ve idare yetkisine sahip olanlar ile hakim ve savcılardan veya resmi daireler tarafından özel bir vazifeyle görevlendirilenlerden biri veya noter, avukat, dava vekili olduğu takdirde, kanun ve nizama aykırılığın derecesine göre, rüşvet veren hakkında verilecek ceza üçte birden yarısına kadar artırılır.

**MADDE 14.** — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 215 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

**Madde 215.** — Rüşvet kabul eden kimse, rüşveti almadan önce veya aldıktan sonra ve fakat istenilen hususu kısmen dahi olsa yerine getirmeksizin ve hakkında tahkikata geçilmeden keyfiyeti merciiine duyurur ve aldığı para ve diğer şeyleri aynen iade ederse sorumlu olmaz.

Bunun gibi, haksız isteğinin yerine getirilmesinden önce durumu merciiine duyuran fail de sorumlu olmaz ve vermiş olduğu para, sair şeyler geri alınarak kendisine verilir.

**MADDE 15.** — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 216 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

3679

21.11.1990

Madde 216. — Rüşvete aracılık eden kimse, rüşveti veren de alandan hangisinin vasıtası ise onun suç ortağı sayılır.

MADDE 16. — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 217 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 217. — Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, rüşvet olarak verilen para, eşya ve diğer şeylerin veya bunlarla edinilen mal ve değerlerin müsaderesine hükmedilir.

MADDE 17. — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 218 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 218. — Görevine girmeyen ve yapılması veya yapılamaması hususunda yetikili olmadığı bir işi yapacağı kanaatini uyandırarak menfaat sağlayan memura bir yıldan beş yıla kadar hapis ve ikimilyon liradan beşmilyon liraya kadar ağır para cezası verilir.

MADDE 18. — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 219 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 219. — 202 ilâ 218 inci maddelerde yazılı suçların emir ve idare yetkisine sahip olanlar ile hakim ve savcılar tarafından işlenmesi halinde verilecek cezalar yarısı oranında artırılarak hükmolunur.

Mahkemeler ile adalet dairelerinde veya sair resmi dairelerde kendilerine kanunî bir görev verilen veya 211 inci maddede gösterilen kişilerin rüşvet fiilleri, kesin yargı hükmüne tesir etmiş ise failer hakkında birinci fıkra hükmü uygulanır.

202 ilâ 218 inci maddelerde yer alan cürümler dolayısıyla alınan veya verilen rüşvet veya yararın değeri hafif olduğu takdirde verilecek cezanın yarısı, pek hafif olduğu takdirde üçte ikisi indirilir.

Bu Kanunun 202, 205, 208, 209, 212, 213, 214, 216, 218 ve 219 uncu maddeleriyle mahkûm olanlara aynı zamanda memuriyetten müebbeten mahrumiyet cezası da verilir.

MADDE 19. — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 285 inci maddesinin beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Eğer mağdurun mahkumiyeti ölüm cezası ise, müfteri müebbet ağır hapis cezası ile cezalandırılır.

MADDE 20. — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 286 ncı maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Eğer yalan şahadet, bir kimseye müebbet hapis cezası verilmesi sonucunu doğurmuş ise, faile verilecek ceza onbeş seneden aşağı olamaz ve ölüm cezasına mahkumiyet halinde ise faile müebbet ağır hapis cezası verilir.

MADDE 21. — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun İkinci Kitabının Beşinci Babının Birinci Fası başlığı aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve 312 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 312/a maddesi eklenmiştir.

*Suç İşlemeye Tahrik, Korku ve Panik Yaratma Amacıyla Tehdit*

Madde 312/a. — Hayat, sağlık veya mal bakımından halk arasında endişe, korku, panik yaratmak amacıyla alenen tehditte bulunanlara iki yıldan dört yıla kadar hapis ve üçmilyon liradan onmilyon liraya kadar ağır para cezası verilir.

MADDE 22. — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 349 uncu maddesinin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Emre veya hamile yazılı olarak tanzim edilen kambiyo senetleri, emtiayı temsil eden evrak yahut ortaklık veya alacaklılık sağlayarak belli bir meblağı temsil eden hisse senetleri, tahviller ve Hazine bonoları gibi kıymetler ile bunlar dışında kalan kıymetli evrak ve malî değerleri temsil eden veya ihraç edenin malî yükümlülüklerini içeren her türlü evrak resmî varaka hükmündedir.

MADDE 23. — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 406 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 406. — 1. 403 üncü maddede yazılı fiilleri işleyenler tabip, veteriner, kimyager, eczacı, diş tabibi, dişi, ecza ticarethanesi sahibi, mesul müdürü, sivil ve askeri sağlık memurları, ebe, hemşire veya hastabakıcı iseler o maddedeki müebbet ağır hapis cezası altı aydan az, üç yıldan fazla olmamak üzere hükmedilecek miktarı geceli gündüzlü bir hücrede tecrit edilmek suretiyle infaz edilir ve muvakkat ağır hapis ve ağır para cezaları üçte birden yarıya kadar artırılır. Faile aynı zamanda müebbeten memuriyet ve meslekten mahrumiyet cezası da hükümlenir.

2. 403 üncü maddede veya 404 üncü maddenin birinci bendinde yazılı cürümler, her nev'i nakil vasıtalarında veya umuma açık yerlerde, bunların sahip ve müstahdemleri veya memuriyet vazife ve nüfuzunun suiistimali suretiyle memur ve müstahdemler tarafından işlenirse, o madde ve bentteki müebbet ağır hapis cezası, altı aydan az, üç yıldan fazla olmamak üzere hükmedilecek miktarı geceli gündüzlü bir hücrede tecrit edilmek suretiyle infaz edilir ve muvakkat ağır hapis ve ağır para cezaları bir misli artırılarak hükümlenir ve faile müebbeten memuriyetten mahrumiyet ve meslek ve sanatın icrasının tatili cezası da verilir.

MADDE 24. — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 499 uncu maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Her kim, birinci fıkrada gösterilen fiili siyasî veya sosyal maksatlarla veya resmî makamları bir işi yapmaya veya yapmamaya icbar için işlerse müebbet ağır hapis cezasıyla cezalandırılır.

MADDE 25. — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 503 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 503. — Bir kişiyi kandırabilecek nitelikte hile ve desiseler yaparak hataya düşürüp onun veya başkasının zararına, kendisine veya başkasına haksız bir menfaat sağlayan kişiye bir yıldan üç yıla kadar hapis ve sağladığı haksız menfaatin bir misli kadar ağır para cezası verilir.

Fiili, mağdurda esasen var olan hatadan, hile ve desise kullanmak suretiyle yararlanarak gerçekleştiren kişi hakkında da birinci fıkrada yazılı ceza uygulanır.

3679

21.11.1990

**MADDE 26.** — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 504 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

**Madde 504.** — Yukarıdaki maddede belirtilen dolandırıcılık suçu;

1. Banka veya diğer kredi kurumlarınca tahsis edilmemesi gereken bir kredinin açılmasını sağlamak maksadıyla,

2. Sigorta bedelini almak maksadıyla,

3. Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesinin haberleşme araçlarını veya banka veya kredi kurumlarını veya herhangi bir kamu kurum ve kuruluşunu vasıta olarak kullanmak suretiyle,

4. Yurt dışında iş bulmak, ikamet izni veya vize almak bahanesiyle,

5. Bir kimseyi içinde bulunduğu tehlikeli veya zor durumdan kurtarmak bahanesiyle,

6. Bir kimseyi askerlikten tamamen veya kısmen kurtarmak bahanesiyle,

7. Kamu kurum ve kuruluşlarının veya kamu yararına çalışan hayır kurumlarının zararına olarak,

8. Meslek ve görevlerini yaptıkları sırada avukatlar, dava vekilleri, vekiller veya kurum yöneticileri tarafından,

İşlenirse, faile iki yıldan beş yıla kadar ağır hapis ve sağladığı haksız menfaatin iki misli kadar ağır para cezası verilir.

Suçun işlenmesinde yukarıda yazılı hallerden iki veya daha fazlası birleşirse hapis cezasının asgari haddi üç yıl ağır hapistir.

**MADDE 27.** — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun; 132 nci maddesinin son fıkrası, 138 inci maddesinin ikinci fıkrası, 141 inci maddesinin 1 inci bendinin ikinci paragrafı, 152 nci maddesi, 217 nci maddesinin birinci fıkrası, 403 üncü maddesinin 5 inci bendinin üçüncü paragrafı ve 6 ncı bendi ile 7 nci bendin birinci paragrafı, 407 nci maddesinin ikinci fıkrası, 418 inci maddesinin birinci fıkrası ve 439 uncu maddelerinde yer alan “idam cezası” veya “ölüm cezası” tabirleri “müebbet ağır hapis cezası” olarak değiştirilmiştir.

**MADDE 28.** — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 204, 206, 207, 210, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227 nci maddeleriyle 285 inci maddenin altıncı fıkrası ve 438 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

**GEÇİCİ MADDE 1.** — Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce işlenmiş olup da, Türk Ceza Kanununun bu Kanunla değiştirilen veya yeni madde numaraları altında müeyyideye bağlanmış hükümlerini ihlal etmiş olanlar hakkında Türk Ceza Kanununun 2 nci maddesi nazara alınarak;

a) Mahkûmiyet hükmü verilmiş olması veya verilen hükümlerin kesinleşmiş bulunması halinde ilamlar aynen infaz olunur.

b) Hazırlık tahkikatı veya son tahkikatın devam etmesi halinde ise, verilecek mahkûmiyet hükümlerinde yapılan değişiklik sonucu belirlenen yeni madde numaraları esas alınır.

3679

21.11.1990

Özel kanunlarda, Türk Ceza Kanununun bu Kanun değişikliğine konu olan maddelerine yapılmış bulunan atıflar, yeni madde numaraları altında belirlenen hükümlere yapılmış sayılır.

MADDE 29. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 30. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

### BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Cilt	Birleşim	Sayfa
23	58	91
43	98	134
51	30	16:17
	33	137:139
	34	150
	36	229:240

I - Gerekçeli 399 S. Sayılı Basmayazı Türkiye Büyük Millet Meclisinin 33 üncü Birleşim tutanağına bağlıdır.

II - Bu Kanunu; Türkiye Büyük Millet Meclisinin Adalet Komisyonu görüşmüştür.

III - Esas No. : 1/535